

MÓZES ELSŐ KÖNYVE

21-23. FEJEZET

„Azután meglátogatta az Úr Sárát, ahogyan megmondta, és úgy cselekedett az Úr Sárával, ahogy megígérte” (1. vers) – nagyon tetszik ez nekem! Alá is húztam a Bibliámban: „ahogyan megmondta” és „ahogy megígérte”. Az Úr megtartja a szavát, és hűséges az ígéreteihez, bár nem mindig tölti be azokat olyan gyorsan, amilyen gyorsan azt mi szeretnénk. Ábrahám 13 éve várt már, hiszen legutoljára 13 évvel korábban kapott ígéretet az Úrtól, miközben napról napra egyre idősebb lett. „Azután meglátogatta az Úr Sárát, ahogyan megmondta, és úgy cselekedett az Úr Sárával, ahogy megígérte”. „Sára teherbe esett, és fiút szült Ábrahámnak öregkorára, abban az időben, amelyet megígért neki Isten. Ábrahám Izsáknak nevezte el újszülött fiát, akit Sára szült neki” (2-3. vers). Az „Izsák” nevetést jelent, ebben az esetben pedig igencsak találó ez a név, hiszen amikor Isten először ígérte meg Ábrahámnak, hogy Sára fiút szül, Ábrahám csak nevetett. Később pedig, amikor az Úr angyala ismét meglátogatta Ábrahámot, és megjövendölte neki, hogy Sárától fiúgyermek lesz, Sára ott hallgatózott a sátor bejáratánál, és belőle is kitört a nevetés a prófécia hallatán. Amikor viszont az angyal megkérdezte, miért nevetett, Sára mindent tagadott. Láthatjuk tehát, hogy igencsak találó név a „nevetés” Ábrahám és Sára gyermekének. „Azután körülmetélte Ábrahám a fiát, Izsákot nyolcnapos korában, ahogyan megparancsolta neki Isten. Ábrahám százesztendőss volt, amikor fia, Izsák megszületett. Akkor ezt mondta Sára: Nevetségessé tett engem az Isten, kinevet mindenki, aki csak hallja. Ezt is mondta: Ki jósolta volna meg Ábrahámnak, hogy fog még Sára fiakat szoptatni? Mert fiút szültem öregkorára. Amikor a gyermek nagyobb lett, elválasztották. Ábrahám pedig nagy lakomát készített azon a napon, amelyen elválasztották Izsákot” (4-8. vers). Szerintem Izsák lehetett a lehető leginkább kényeztetett gyerek a világon – gondoljunk csak bele, mennyit vártak rá! Biztosan ő volt Ábrahám és Sára szeme fénye és féltve őrzött kincse.

„Amikor Sára nevetni látta az egyiptomi Hágár fiát, akit Hágár Ábrahámnak szült, ezt mondta Ábrahámnak: Kergesd el ezt a szolgát a fiával együtt, mert nem örökölhet ennek a szolgálonak a fia az én fiammal, Izsákkal!” (9-10. vers). Izmael ekkor serdülő lehetett, úgy 13-14 éves, és Sára látta, hogy Izmael a nagy lakomán nevet, gúnyolódik Izsákon. Mivel Sárának szemet szúrt Izmael hozzáállása, azt kérte Ábrahámotól, kergesse el Hágárt és Izmaelt. „Ez a beszéd Ábrahámnak igen rosszul esett, a fia miatt” (11. vers) – hiszen Izmael is a fia volt. „De Isten ezt mondta Ábrahámnak: Ne essék neked rosszul ennek a fiúnak és szolgálonak a dolga. Bármit mond neked Sára, hallgass a szavára, mert Izsákot fogják a te utódodnak nevezni” (12. vers). Isten tehát azt tanácsolja Ábrahámnak, hallgasson csak feleségére. „De a szolgáló fiából is népet támasztok, mert ő is tőled származik. Ábrahám fölkel reggel, fogott egy kenyeret meg egy tömlő vizet, és Hágárnak adta. Föltette azt az asszony vállára, és elküldte őt a gyermekkel együtt.

Így ment el, és bolyongott Beérseba pusztájában” (13-14. vers). Nem túl sok az, amit Hágár kapott: egy kenyér és egy tömlő víz. Így indult útnak Hágár fiával, és Beérseba pusztájában bolyongott – úgy tűnik, Egyiptomba akart eljutni, de útközben eltévedt. *„Amikor kifogyott a víz a tömlőből, odatette a gyermeket az egyik bokor alá, maga pedig elment, leült vele szemben egy nyíllövésnyi távolságban, és ezt mondta: Ne lássam, amikor meghal a gyermek. Ott ült vele szemben, és hangosan sírt”* (15-16. vers). Időben azután járunk, hogy Izsákot leválasztották anyjáról. Akkortájt erre körülbelül a gyermek 3-4 éves korában került sor, ez pedig azt jelenti, hogy Izmael ekkor nagyjából 16 éves lehetett. Mivel elfogyott a vizük, Izmael is nagyon gyenge volt, így Hágár egy bokor alá fektette, ő pedig kicsit távolabb ült le, és azt mondta: *„Ne lássam, amikor meghal a gyermek. Ott ült vele szemben, és hangosan sírt”*. *„De Isten meghallotta a fiú hangját”* – ebből úgy tűnik, hogy Izmael imádkozott, ahogy ott feküdt elgyengülve a bokor alatt – *„Isten angyala pedig kiáltott a mennyből Hágárnak, és így szólt hozzá: Mi van veled, Hágár? Ne félj, mert meghallotta Isten a fiú hangját ott, ahol van. Kelj föl, vedd a fiút, és fogd kézen, mert nagy népet támasztok belőle. És megnyitotta Isten az asszony szemét, úgyszólván meglátott egy forrást. Odament, megtöltötte a tömlőt vízzel, és megitta a fiút. Isten pedig vele volt a fiúval, és az felnövekedett. A pusztában lakott, és íjász lett. Párán pusztájában lakott, anyja pedig Egyiptomból szerzett neki feleséget”* (17-21. vers). Izmael az arab nép ősatya, vagyis az arab és a zsidó nép Ábrahámon keresztül rokonságban áll egymással. Mindennek ellenére azonban mind a mai napig ellenségeskedés dúl közöttük.

„Történt abban az időben, hogy Abímelek és hadseregarancsnoka, Pikól azt mondta Ábrahámnak: Isten van veled mindenben, amit cselekszel. Esküdj meg nekem most, hogy Istenre, hogy nem csalsz meg sem engem, sem a fiamat, sem az unokámat, hanem olyan hűségesen bánysz velem, és azzal a földdel, ahol jövevény vagy, ahogyan én bántam veled! Ábrahám így felelt: Megesküszöm.” (22-24. vers). Abímelek felismerte, hogy Isten Ábrahámmal volt, és megáldotta őt, így Abímelek megijedt: Vajon mit tartogat a jövő, vajon mi lesz az unokáival? Ha Ábrahám Isten áldása alatt egyre hatalmasabbá nővi ki magát, talán egy napon elpusztítja őket! Így hát szövetségre lépett Ábrahámmal, és Ábrahám megfogadta, hogy jól bánik majd Abímelek családjával. *„De Ábrahám szemrehányást tett Abímeleknek amiatt, hogy Abímelek szolgálói erőszakkal elfoglaltak tőle egy kutat. Abímelek ezt mondta: Nem tudom, ki tette ezt. Te sem szóltál róla nekem, én sem hallottam, csak ma. Akkor Ábrahám vett juhokat meg marhákat, és Abímeleknek adta. Majd szövetséget kötöttek egymással. De Ábrahám különállított a nyájából hét bárányt. Akkor ezt kérdezte Abímelek Ábrahámtól: Mire való ez a hét bárány, amelyeket különállítottál? Ő azt felelte: Fogadd el tőlem ezt a hét bárányt, annak bizonyosságául, hogy én ástam ezt a kutat. Azért nevezték el azt a helyet Beérsebának, mert ott esküdtek meg ők ketten. Miután megkötötték a szövetséget Beérsebában, fölkeltek Abímelek és hadseregarancsnoka, Pikól, és visszatértek a filiszteusok földjére. Ábrahám pedig tamariszkuszfákat ültetett Beérsebában, és segítségül hívta ott az Úrnak, az*

örökkévaló Istennek (El-olam) a nevét. Azután még hosszú ideig élt jövevényként Ábrahám a filiszteusok földjén” (25-34. vers).

22. fejezet: *„Ezek után történt, hogy Isten próbára tette Ábrahámot.”* A Jakab 1:13-ban ezt olvashatjuk: *„Senki se mondja, amikor kísértésbe jut: az Isten kísért engem, mert az Isten a gonosztól nem kísérhető, és ő maga sem kísért senkit a gonosszal.”* A kísértések tehát nem Istentől jönnek – saját testi vágyaink igyekeznek bennünket gonosz cselekedetekre ösztönözni. Isten nem kísért, de megpróbál bennünket – Jézusnak is nehéz próbákat kellett kiállnia, de így tanult meg engedelmeskedni az Atyának. Keresztényként mi is megtapasztalunk próbákat, melyeknek sokféle célja lehet. Gyakran nem csak egy meghatározott céllal próbál meg bennünket Isten, célja viszont soha nem az, hogy elbukjunk. A próbában Isten megmutathatja nekünk, már mennyit tudunk, mennyi mindent értünk, és meddig jutottunk lelki fejlődésünkben. A tudósok egészen különleges anyagokat fejlesztettek ki az űrutazáshoz, mielőtt azonban az űrhajósok használni is kezdenék őket a világűrben, előbb minden elképzelhető tesztet el kell rajuk végezni. Mondanom sem kell, hogy a tesztek célja nem az anyagok elpusztítása, hanem annak megvizsgálása, hogyan reagálnak, illetve mennyire ellenállóak a legkülönbözőbb körülmények között – például hó, vagy fagy hatása alatt, nagy nyomás alatt stb. A tesztek nyomán válik csak igazán nyilvánvalóvá, mennyire értékes egy anyag. Bennünket is megpróbál tehát Isten, de nem gonosz kísértésekkel – Isten ugyanis senkit nem kísért a gonosszal. Saját testi kívánságaink visznek bennünket kísértésbe. Isten tehát sok próbát tartogat gyermekei számára, ebben az esetben pedig Ábrahámot próbálta meg az Úr.

„Ezek után történt, hogy Isten próbára tette Ábrahámot, és megszólította: Ábrahám! Ő pedig felelt: Itt vagyok. Isten ezt mondta: Fogd a fiadat, a te egyetlenedet, akit szeretsz, Izsákot, és menj el Mórijjá földjére, és áldozd fel ott égőáldozatul az egyik hegyen, amelyet majd megmondok neked!” (1-2. vers). Az Igében itt fordul elő legelőször a „szeretet” kifejezés. Érdekes, hogy első ízben nem abban a vonatkozásban jelenik meg ez a szó, ahogy az édesanya szereti gyermekét, vagy ahogy egy férj szereti feleségét, hanem ahogy az apa szereti a fiát – ez a legnagyobb szeretet, hiszen annak a képe ez, ahogy a Mennyei Atya szereti egyszülött Fiát. *„Fogd a fiadat, a te egyetlenedet”* – várjunk csak! Ábrahámék épp most küldték el Izmaelt az édesanyjával, pedig Izmael szintén Ábrahám fia volt Hágártól. Úgy tűnik, Isten nem ismeri el ennek a kapcsolatnak a gyümölcsét. Vajon miért? Mert Hágáron keresztül Izmael a testies próbálkozás eredménye volt, Isten pedig nem ismeri el a test cselekedeteit. Jézus azt mondja: *„Sokan mondják majd nekem ama napon: Uram, Uram, nem a te nevedben prófétáltunk-e, nem a te nevedben üztünk-e ki ördögöket, és nem a te nevedben tettünk-e sok csodát? És akkor kijelentem neked: Sohasem ismertelek titeket, távozzatok tőlem, ti gonosztevők!” (Máté 7:22-23).* Ezek ugyanis mind a test cselekedetei voltak, és nem a Lélek vezetésével tették őket. Számos olyan dolgot tettünk már mi is, amit

Isten egyáltalán nem ismer el, mert azok is a test cselekedeteinek számítanak. Az Ige azt írja, hogy „akkor mindenkinek a munkája nyilvánvalóvá lesz, és hogy kinek mit ér a munkája, azt a tűz fogja kipróbálni. Ha valakinek a munkája, amelyet ráépített, megmarad, jutalmat fog kapni, de ha valakinek a munkája megég, kárt vall” (1Kor. 3:13-14). Bizonyos cselekedetekért tehát jutalmat kapunk majd, bár cselekedeteink nagy része fa, széna és szalma, amelyeket megemészt majd a tűz. Nem kapunk értük jutalmat, mert nem a megfelelő motivációval cselekedtük azokat. „Vigyázzatok: a kegyességeket nem az emberek előtt gyakoroljátok, hogy lássanak titeket, mert így nem kaptok jutalmat mennyei atyátoktól” (Máté 6:1). Ne azért tegyünk tehát dolgokat „Istenért”, hogy az emberek elismerését kivívjuk: hogy láthassák, mennyire lelkiek, mennyire csodálatosak vagyunk. Ha így munkálkodunk, Jézus szerint már megkaptuk jutalmunkat. „Vigyázzatok: a kegyességeket nem az emberek előtt gyakoroljátok, hogy lássanak titeket, mert így nem kaptok jutalmat mennyei atyátoktól” – ne ez legyen a motivációnk, mert a helyes motiváció kulcsfontosságú! A legnagyobb részét annak, amit mi úgymond Istenért teszünk, valójában saját dicsőségünkre, vagy saját hasznunkra tesszük. Isten azonban nem fogadja el a test cselekedeteit, ez pedig azt jelenti, hogy sokan egyáltalán nem kapnak majd munkájukért jutalmat, mert bár munkálkodtak, és Istent szolgálták, mindvégig helytelen indíttatásból tették azt.

Tragikus, hogy oly sokszor épp a lelkipásztorok ösztönöznek bennünket arra, hogy a test cselekedeteit végezzük. Az a felekezet, ahol korábban pásztoroként szolgáltam, szervezett egyszer egy konferenciát, amelyre én is hivatalos voltam. Még jól emlékszem, ahogy a vezető kiállt a lelkipásztorok elé, és így szólt: „Tudom, hogy testies dolog az embereket versenyen keresztül motiválni, de éppen ideje szembenéznünk a tényekkel. Az emberek többsége, akiket szolgálunk, testies, így testies módszerekkel kell őket motiválnunk. Ezért elhatároztam, hogy egy nagyszabású versenyt hirdetünk. Azt szeretném, ha minden jelenlévő pásztor versenybe hívná a gyülekezetét – a verseny arról szól, melyik gyülekezetbe látogatnak el többen a verseny napján. Szeretném, ha a pulpitus mellett minden gyülekezet elhelyezne egy táblát vasárnap délelőtt, és a pásztorok mondjuk tíz órakor felhívnák egymást, összehasonlítanák, kinél hány ember jelent meg, és felírnák a táblára. Arra kéne ösztönözni az embereket, hogy lelkesen belépjenek a versenybe, és igyekezzenek megelőzni a többi gyülekezetet.” Miután ez elhangzott, előzetes megbeszélés alapján valaki felugrott a konferencián, és elordította magát: „Micsoda ötlet! De én még azt is javasolnám, hogy egyes kerületek hívjanak versenybe más kerületeket!”. Erre még valaki felugrott – mondanom sem kell, hogy előre meg lett kérve rá -, és elkurjantotta magát: „Nagyszerű ötlet, támogatom!”. Ekkorra már mindenkit sikerült kellően fellelkesíteni, a vezető pedig így kiáltott: „Aki mellette van, álljon fel!” – erre rajtam kívül mindenki talpra ugrott. Kis idő múlva néhány fiatal pásztor, látván, hogy ülve maradtam, szintén leült. A találkozó után kaptam egy hívást a vezetőtől, aki hosszasan elbeszélgetett velem a lázadásról, az együttműködésről, és hasonlóról. Erre én azt válaszoltam: „Nagy

dilemmában vagyok, mert amikor a konferencián ön felvetette a verseny ötletét, bevallotta, hogy az a motivációnak egy testies eszköze, de hozzátette, fel kell ismernünk, hogy az emberek nagy része is testies, így hát testies módszerekhez kell folyamodnunk.” Majd hozzátettem: „Azt hiszem, nem értek egyet ezzel az elképzeléssel. Véleményem szerint nem nekünk kellene lemennünk a többség szintjére. Nekünk inkább arra kéne törekednünk, hogy megmaradjunk egy magasabb szinten, és az embereket is felemeljük az Istennel való kapcsolat egy magasabb szintjére, ahol többé nincs szükségük testies motivációs eszközökre.” Majd így folytattam: „Ennél azonban még inkább aggaszt, hogy amikor ön versenyt hirdetett, és szavaival mesterségesen fellelkesítette a pásztorokat, úgy tűnik, meg volt győződve, hogy a teremben ülő pásztorok is mind testiesek. Bevallom, hogy testiesebb vagyok, mint amennyire szeretnék az lenni, de Isten látja lelkem, hogy nem akarok testies lenni. Lelki akarok lenni, és a Lélekben szeretnék járni.”

Ezzel véget is ért a beszélgetésünk, én pedig hazafelé egyszerűen csak imára fakadtam: „Istenem, tudod, hogy nem akarok lázadni, és tudod, hogy most nem ellened lázadok, hiszen úgy szeretnék a Lélekben járni, egyszerűen csak szeretnék veled járni!”. Az Úr pedig egészen különleges módon szólt a szívemhez, és egy igeverset adott: „Az Úr pedig napról napra növelte a gyülekezetet az üdvözülőkkel.” „Ó, Uram, köszönöm! Csak erre volt szükségem!” – mondtam. Miután lezárult a verseny, érdekes levelet kaptunk, amelyben gratuláltak nekünk, és értesítettek, hogy a mi gyülekeztünk nyerte meg a versenyt egy adott kerületben, és fáradjunk el egy ünnepségre, ahol majd átvehetjük a nekünk járó trófeát, illetve készüljünk egy húsz perces előadással arról, mi mindennel motiváltuk ez embereket. Válaszlevelemben elutasítottam mind a trófeát, mind pedig az első helyet, hiszen nagyon furcsa lett volna egy trófeával beállítani a gyülekezetembe, amikor az embereknek fogalmuk sem volt arról, hogy valaha is meghirdették ezt a versenyt! „Az Úr pedig napról napra növelte a gyülekezetet az üdvözülőkkel.” Azt hiszem érthető, hogy ezek után nem maradhattam annál a felekezetenél, azt azonban be kell vallanom, hogy a szolgálatom első éveiben, én is testies módszerekkel próbáltam az embereket tettekre motiválni. A gyülekezetet például piros és kék csapatra osztottam, ajándék kerékpárokat, óriás nyalókákat és labdákat osztogattam, hogy arra ösztönözzem az embereket, munkálkodjanak Istenért. Mindezt én is testies módszerekkel próbáltam elérni. Isten azonban nem ismeri el testünk cselekedeteit: „*Fogd a fiadat, a te EGYETLENEDET, akit szeretsz, Izsákot*” – Isten még csak el sem ismeri Izmaelt, a testies próbálkozás eredményét. Másrészt csodálatos tudni, hogy Isten nem ismeri el a test cselekedeteit, hiszen meglehetősen szörnyű dolgokat műveltem már testben. Ilyen szempontból tehát örülök, hogy Isten nem ismeri el azokat.

„Fogd a fiadat, a te egyetlenedet” – ez az Újszövetséghez kalauzol bennünket: „*Mert úgy szerette Isten a világot, hogy EGYSZÜLÖTT fiát adta*”. Csak akkor érthetjük meg az 1Mózes 22-öt, ha az Újszövetséggel állítjuk párhuzamba, és azzal, hogy Isten egyszülött fiát adta. Itt Ábrahámot hívja Isten

arra, amit később Isten maga meg is tett – egyetlen, egyszülött fiát feláldozta. *„Fogd a fiadat, a te egyetlenedet, akit szeretsz, Izsákot, és menj el Mórijjá földjére, és áldozd fel ott égőáldozatul az egyik hegyen, amelyet majd megmondok neked!”*. *„Ábrahám fölkel reggel, fölnyergelte a szamarát, maga mellé vette két szolgáját meg Izsákot, a fiát. Fát is hasogatott az áldozathoz. Azután elindult arra a helyre, amelyet az Isten mondott neki”* (3. vers). Ha megvizsgáljuk a héber eredetit, az „és” kötőszó folyamatos ismétlődését találjuk a mondatokban. Ez a nyelvtani jelenség - a polysyndeton – szándékos, folyamatos, azonnali cselekvésről árulkodik. Vegyük csak észre, hogy az Ige azt írja, Ábrahám reggel felkelt, vagyis nem tévovázott, azonnal engedelmeskedett az Úrnak. Az „és” kötőszó folyamatos ismétlődése tehát arra utal, hogy Ábrahám saját akaratából, azonnal engedelmeskedett Istennek – nem állt meg, nem habozott. *„A harmadik napon”* – ez nagyon fontos –, *„fölemelte a tekintetét Ábrahám, és meglátta azt a helyet messziről”* (4. vers). Izsák Ábrahám fejében ebben a három napban már halott volt. Úgy tűnik azonban, hogy Ábrahám hitt a feltámadásában. Pál ezt írja: *„Mert én elsősorban azt adtam át nektek, amit én magam is kaptam, hogy tudniillik Krisztus meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint. Eltemették, és - ugyancsak az Írások szerint – feltámadt a harmadik napon”* (1Kor. 15:3-4). Számos olyan ószövetségi ígét tudnék felsorolni, amely Jézus Krisztus haláláról ír. Hol találunk azonban az Ószövetségben olyan ígéretet, amelyek arról szólnak, hogy Jézus három napig halott volt, majd feltámadt? Itt találjuk. *„Hit általa ajánlotta fel Ábrahám Izsákot, amikor próbára tétetett, és egyszülött fiát vitte áldozatul az, aki az ígéreteket kapta, akinek megmondatták: „Aki Izsáktól származik, azt fogják utódodnak nevezni”. Azt tartotta ugyanis, hogy Isten képes őt a halottak közül is feltámasztani. Ezért vissza is kapta őt, aki így a feltámadás példájává lett”* (Zsidók 11:17-19). Ábrahám ígéretet kapott Istentől: *„Izsákot fogják a te utódodnak nevezni”* (1Mózes 21:12). Izsáknak ekkor még nem voltak gyermekei, és nem volt felesége sem, de Ábrahám tudta, hogy Isten ígéretének be kell teljesednie. Ábrahám bízott Isten szavában: Isten ezt mondta, akkor meg is teszi. Akkor is biztos volt benne, hogy Isten megtartja a szavát, amikor arra kérte őt, hogy áldozza fel fiát égőáldozatul. Tudta, hogy valamilyen úton-módon, ha szükséges, Isten a halálból is feltámasztja Izsákot, mert Isten ígéretének be kell teljesednie: *„Izsákot fogják a te utódodnak nevezni.”* Ábrahám engedelmeskedett Isten kérésének, hogy egyetlen fiát, Izsákot áldozza fel égőáldozatul azon a hegyen, amit Isten mutat neki. Ábrahám tehát mindent összekészített, majd útra kelt fiával és szolgáljaival. Három napig úton voltak, amíg el nem jutottak arra a helyre, amit Isten mutatott neki.

Az ötödik versben ismét megjelenik a korábban említett polysyndeton, vagyis az „és” kötőszó ismétlődése. *„Ekkor így szólt Ábrahám a szolgáljaihoz: Maradjatok itt a számárral, én pedig a fiammal elmegyek oda, imádkozunk, és utána visszatérünk hozzátok”* (5. vers). Ábrahám mindvégig többes számban beszél – a fiam és én elmegyünk, imádkozunk és visszatérünk. Ábrahám kijelenti, hogy Izsák is visszatér vele! Mennyire bizik Ábrahám Isten ígéretében, hogy Izsákot fogják utódjának nevezni!

Figyeljük csak meg, mit ír a hatodik vers: „*Fogta tehát Ábrahám az égőáldozathoz való fát, rátette a fiára*” – Krisztus képe ez, aki a saját keresztjét cipelte a hátán – „*ő maga pedig a tüzet meg a kést vitte, így mentek ketten együtt. De Izsák megszólította apját, Ábrahámot: Apám! Ő pedig így felelt: Itt vagyok, fiam. A fiú megkérdezte: Itt van a tűz meg a fa, de hol van az áldozatra való bárány? Ábrahám azt mondta: Isten majd gondoskodik az áldozatra való bárányról, fiam. Így mentek tovább ketten együtt*” (7-8. vers) – milyen csodálatos prófécia! Isten maga gondoskodik majd az áldozatra való bárányról, sőt ő maga lesz az áldozati bárány, hiszen Isten Krisztusban békítette ki önmagával a világot. Ábrahám itt Jézus Krisztusról jövendöl, a testté lett ígéről, akit az emberek bűneiért áldoztak fel. Együtt mentek tehát fel a hegyre. Ne zavarjon meg benneteket a „fiú” kifejezés a fent idézett ígérésben, mert azt az Ige egyedülálló férfiakra használja. Izsák ezen a ponton valószínűleg 25-26 éves lehetett. A „fiú” tehát nem szükségszerűen jelentett egy 6-7 éves kisfiút, hanem egy fiatalembert, egy férfit, aki még nem házasodott meg. Azt se feledjük, hogy ha Izsák valóban 25-26 éves volt, életkorából és fizikumából adódóan könnyen szembeszállhatott volna a 130. életévéhez közeledő Ábrahámmal. Amikor Ábrahám elkezdte megkötözni, hogy felhelyezze az oltárra, tiltakozhatott volna, hogy mi történik, és szembeszállhatott volna apjával. Izsák azonban engedelmeskedett annak, amire Isten elhívta édesapját. Jézus is elkerülhette volna a kereszthalált. Amikor Péter kardot rántott és rátámadt a katonákra, akik jöttek, hogy Jézust letartóztassák, Jézus így szólt: „*Tedd vissza kardodat a helyére, mert akik kardot fognak, kard által vesznek el. Vagy azt gondolod, hogy nem kérhetném meg Atyámat, hogy adjon mellém most tizenkét sereg angyalnál is többet?*” (Máté 26:52-53). Amikor az Ószövetségben egyetlen angyal végigvonult az asszírok táborán, egy éjszaka leforgása alatt 125 ezer katonát ölt meg. Képzeljük csak el, milyen pusztításra lenne akkor képes tizenkét sereg angyal! Jézus mindhalálig engedelmes volt, alárendelte magát az Atya akaratának, hiszen így imádkozott: „Uram, ne az én akaratom valósuljon meg, hanem a tiéd.” Jézus tehát alárendelte magát az Atya akaratának, ahogy Izsák is alárendelte magát édesapja, Ábrahám akaratának. Érdekes kép rajzolódik itt ki előttünk.

„*Amikor eljutottak arra a helyre, amelyet Isten mondott neki, oltárt épített ott Ábrahám, rárakta a fadarabokat, megkötözte fiát, Izsákot, és föltette az oltárra a fadarabok tetejére. De amint kinyújtotta Ábrahám a kezét, és már fogta a kést, hogy levágja a fiát, kiáltott neki az Úr angyala a mennyből: Ábrahám! Ábrahám! Ő így felelt: Itt vagyok. Az angyal így szólt: Ne nyújtsd ki kezedet a fiúra, és ne bántsd őt, mert most már tudom, hogy istenfélő vagy, és nem tagadtad meg tőlem a fiadat, a te egyetlenedet. Akkor fölemelte Ábrahám a tekintetét, és meglátta, hogy ott van egy kos, szarvánál fogva fönnakadva a bozótban. Odament Ábrahám, fogta a kost, és azt áldozta föl égőáldozatul a fia helyett. Azután így nevezte el Ábrahám azt a helyet: Az Úr gondoskodik*” (9-14. vers). A fordításokban úgy szerepel a hely neve, mint „az Úr gondoskodik”, a héber eredetiben azonban szó szerint ez a név annyit

jelent. „Jehova lát”. Isten szempontjából azonban alig van különbség aközött, hogy lát, illetve, hogy gondoskodik. A Jelenések könyvében Jézus újra meg újra azt mondja, tudok cselekedeteidről – vagyis Isten látja azokat. Isten látja szükségleteidet, látja a szívedet, látja a problémáidat, látja, milyen megpróbáltatáson mész éppen keresztül, és mivel Isten látja, gondoskodik – Jehovah-jireh. *„Ma ezt mondják: Az Úr hegyén a gondviselés”* (14. vers), pontosabban szó szerint: „az Úr hegyén majd láthatóvá válik.” A 2Krónikák 2-ben Salamon Mórijjá hegyére építette a templomot. Az a hely, ahol a nép történetében az áldozatokat kellett bemutatni, ugyanaz a hely volt, ahol Ábrahám az ő fiának áldozatát mutatta be. A prófécia tehát úgy szólt, hogy Isten maga gondoskodik az áldozatról, és hogy „az Úr hegyén majd láthatóvá válik”. Fontos momentum, hogy amikor Jézust keresztre feszítették, kivezették őt a városból egy Golgota nevű helyre – a koponya hegyére. Ha ma ellátogatsz Jeruzsálembe, és megállsz annál a sziklasírnál egy buszmegálló közelében, amelyet Jézus hajdani sírjának tartanak, majd balra fordulsz, és felnézel a hegyre, egy koponya körvonalait veheted ki a hegyen. Ha jobbra fordulsz, és a városfalra nézel Heródes kapujának közelében, láthatod, hogy a falat a hegyre építették, és azt a völgyet, ahol a buszmegálló található, úgy vájták ki a hegyből. Az a hegy tehát, amit a jobboldon látsz, és amelyre Jeruzsálem falait építették, korábban ugyanannak a hegyvonulatnak a részét képezte, amelynek a tetején kivehetők az előbb említett koponya körvonalai. Ha továbbmegyünk ezen a vonalon, azt látjuk, hogy ez a hegyvonulat a templomhegybe torkollik, ahol az áldozatokat mutatták be - ez volt Mórijjá hegye, a Golgota pedig, ahol Jézust keresztre feszítették, Mórijjá hegyének tulajdonképpen a legteteje. Jeruzsálemet több hegy veszi körül – a Sion hegye, az Olajfák hegye, a Scopus hegy, a legfontosabb azonban Mórijjá hegye, amelynek legtetején, ahol a koponya is kivehető, feszítették keresztre Jézust.

Ábrahám kétségtelenül a hegy tetejére vitte fel Izsákot, hiszen az oltárokat általában a hegytetőre építették. Azon a helyen tehát, ahol Ábrahám oltárt épített Istennek engedelmességgel, és ahol megjövendölte, hogy Isten maga gondoskodik majd az áldozatról, kétezer évvel később Isten maga gondoskodott az égő áldozatról, sőt maga volt az áldozati bárány. És akkor az Úr hegyén valami láthatóvá is vált mindenki előtt, mert Krisztusban Isten megbékítette magával a világot. Pontosan arra a helyre, ahová Ábrahám felépítette az oltárt, pontosan ott helyezték el Krisztus keresztségét, ahogy Isten egyszülött fiát adta, mert úgy szerette a világot. Itt van tehát ez a csodálatos kép az Ószövetségben, ahogy amit Ábrahám elkezd, az később tökéletesen megvalósul - Isten egyszülött fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

„Az Úr angyala” – ebben az esetben Jézus Krisztus – *„másodszor is kiáltott Ábrahámnak a mennyből, és ezt mondta: Magamra esküszöm, így szól az Úr (Jehova), hogy mivel így tettél, és nem tagadtad meg tőlem a fiadat, a te egyetlenedet, azért gazdagon megáldalak, és úgy megszorítom utódaidat, hogy annyian lesznek, mint az ég csillagai, vagy mint a homokszemek a tenger partján”* (15-17.

vers). A Zsidókhoz irt levél elárulja nekünk, hogy Isten kénytelen magára esküdni, mert nincs nála nagyobb, akire esküdhetne. Amikor az emberek esküdöznek, általában valami náluk nagyobbra esküsznek, így például azt mondják: „Apám becsületére esküszöm!”. Vagy: „Istenre esküszöm, hogy megteszem!”. Ha azonban Isten akar megesküdni valamire, vajon kire esküdhetne, hiszen nincsen nála nagyobb? Isten kénytelen magára esküdni. Isten tehát magára esküdött, hogy nyomatékosítsa ígérését: *„Magamra esküszöm, így szól az Úr, hogy mivel így tettél, és nem tagadtad meg tőlem a fiadat, a te egyetlenedet, azért gazdagon megáldalak, és úgy megszorítom utódaidat, hogy annyian lesznek, mint az ég csillagai, vagy mint a homokszemek a tenger partján.”* Mindkettő esetében megszámlálhatatlan mennyiségről van szó. De Isten ezt is akarja kommunikálni – Ábrahám utódainak száma végtelen, megszámlálhatatlan lesz! Érdekes, hogy Isten két dolgot kapcsol össze: az ég csillagait és a homokszemeket a tengerek partján. Azokban a napokban a tudósok még úgy hitték, összesen 6126 csillag van az égen. Nyilvánvaló, hogy ennél sokkal több homokszemet találunk a tengerpartokon, így biztosan akadtak olyanok, akik sokáig épp emiatt bírálták a Bibliát. Biztosan azt mondogatták, mekkora ostobaságokat is állít a Biblia, hiszen ha Isten tényleg tudná, miről beszél, akkor nem emlitené egy napon a csillagokat és a homokszemeket, mert ami mennyiségüket illeti az egyik a másiknak nyomába sem ér – mert mindössze 6126 csillag van az égen, a homokszemek száma viszont végtelen! Egyesek biztosan gúnyolták is emiatt Isten Igéjét azokban a napokban. Amikor azonban megjelentek a teleszkópok, rá kellett döbbernünk, hogy 6126-nál jóval több csillag van a világegyetemben! Sőt, a jelenlegi becslések értelmében 10 a 25-en számú csillagot találunk az univerzumban. Érdekes, ha megszámláljuk, mennyi homokszem fér el egy kannában, vagy egy négyzetláb területen, majd beszorozzuk a föld tengerpartjainak területével, azt találjuk, hogy 10 a 25-en számú homokszem van a földön. Szoros összefüggést fedezhetünk tehát fel a csillagok és a homokszemek száma között! Ha nem hiszitek, számoljátok csak meg őket!

Isten ezzel a hasonlattal azt szerette volna Ábrahám tudtára adni, hogy megszámlálhatatlanul sok utódja lesz. Ezért tette rosszul Dávid, amikor népszámlálást rendelt el. Dávid megszámláltatta az embereket, Isten ítélete pedig lesújtott Izráelre, mert Isten korábban megmondta, hogy képtelenség lesz megszámlolni Ábrahám utódait. Dávid mégis elhatározta, hogy tudni szeretné, hány ember lakik az országban, így elrendelte a népszámlálást. Isten ezért kiöntötte az ítéletét. Attól a pillanattól fogva a zsidók tartózkodtak a népszámlálástól. Onnantól úgy vették számba a népet, hogy mindenkinek egy sekelt kellett adnia a kincstárba, és az összegyűlt pénzt számolták meg, nem pedig közvetlenül az embereket. Az ortodox zsidó mind a mai napig nem hajlandó megszámlolni az embereket. Egy összejövetele, amikor egy csapatjátékhoz kell például megszámlolni az embereket, így számolnak: nem egy, nem kettő, nem három, nem négy, nem öt. Mindent meg lehet valahogy oldani! Isten hozzátette: *„A te utódod birtokolni*

*fogja ellenségei kapuját, és a te utódod által nyer áldást a föld valamennyi népe, mert hallgattál szavamra” (17-18. vers). „Ezután Ábrahám visszatért szolgálóihoz, elindultak, és együtt elmentek Beérsebába. Ábrahám továbbra is Beérsebában lakott” (19. vers). Várjunk csak egy picit! Hol van Izsák? Hiszen azt olvassuk, hogy Ábrahám visszatért szolgálóihoz, és együtt elmentek Beérsebába. De akkor mi van Izsákkal? Érdekes, hogy itt nem említi az Ige Izsákot. Sőt az is érdekes, hogy egy ideig nem is ír az Ige Izsákról. Érdekes, hogy a következő alkalommal akkor olvasunk újra Izsákról, amikor szolgálja elhozza neki jövendőbelijét. Izsák kint van a mezőn, elmélkedik, majd felkel, hogy találkozzon menyasszonyával. Ahogy Jézus is áldozata után felment a mennybe, és most várja, hogy a Szentlélek elhozza menyasszonyát, és az Ige szerint várja, „*hogy ellenségei zsámolyul vettessenek lába alá*” (Zsidók 10:13). Biztos vagyok benne, hogy Izsák Ábráhámmal volt, de érdekes, és fontos is, hogy ezen a ponton a Biblia mégsem említi. Gyakran legalább olyan fontos, amit nem említi a Biblia, mint az, amit megemlít. Például Dániel könyvében, biztosan emlékeztek, amikor Nebukadnecár hatalmas aranszobrot készíttetett, és mindenkitől megkövetelte, hogy boruljon le előtte, és imádjá. A három zsidó fiatalember azonban nem volt erre hajlandó, így a tüzes kemencébe vetették őket. De hol van Dániel? Vajon Dániel leborult a szobor előtt? Nem – ebben biztos vagyok. De akkor hol van? A Biblia nem árulja el nekünk. Ez pedig nagyon érdekes, mert Dániel az egyház egyik előképe, és Dániel hiányzik, amikor a három fiatalembert a tüzes kemencébe vetik. Később megjelenik ugyan, de a tüzes kemencébe a három fiatalat vetik, őket elpecsételi Isten és átviszi a tűzön. Ahogy Isten Izráelt is elpecsételi majd, hogy átvigye őket a nagy nyomorúságon. Akkorra azonban már nem lesz ott az egyház. Izsák Krisztus egyik előképe – az áldozat bemutatása után eltűnik, és akkor látjuk csak viszont, amikor szolgálja elhozza neki menyasszonyát. Ekkor felkel, és eléjük megy, hogy találkozzon menyasszonyával.*

„Ezek után ezt a hírt vitték Ábrahámnak: Milká is szült fiúkat öcsédnek, Náhórnak” (20. vers) – Ábrahám tehát híreket kap családjáról, akik máshol éltek. „Úcot, az elsőszülöttjét, Búzt, annak öccsét, és Kemúélt, Arám atyját, továbbá Keszedet, Hazót és Pildást, Jidláfot és Betúélt. Betúél nemzette Rebekát. Ezt a nyolcat szülte Milká Náhórnak, Ábrahám öccsének. Reümá nevű másodfelesége is szült neki: Tebahot, Gahamot, Tahast és Maakát” (21-24. vers).

23. fejezet: *„Sára százhuszonhét esztendeig élt, ennyi volt Sára életkora. Amikor meghalt Sára Kánaán földjén Kirjat-Arbában, azaz Hebrónban, Ábrahám bement Sárahoz, hogy meggyászolja és elsirassa őt” (1-2. vers). Úgy tűnik, hogy Ábrahám kint lehetett a mezőn, amikor Sára meghalt, vagyis halála pillanatában nem volt mellette – szomorú dolog ez. Ábrahám bement hozzá, hogy meggyászolja és elsirassa. „Majd fölkel Ábrahám a halottja mellől, és így szólt a hettitákhoz: Jövevény és idegen vagyok köztetek. Adjatok nekem sírhelynek való birtokot nálatok, hogy oda temethessem halottamat” (3-4. vers) – Ábrahám nem igazán birtokolt semmit, idegen és jövevény volt az ígéret földjén, tudván, hogy Isten egy*

napon neki adja azt a földet – neki és utódainak. *„A hettiták ezt felelték Ábrahámnak: Hallgass meg bennünket, urunk! Istentől való fejedelem vagy te közöttünk. A legszebb sírhelyünkön temesd el halottadat! Senki sem akadályoz meg közülünk, hogy az ő sírhelyére temesd halottadat”* (5-6. vers). *„Ekkor fölkelt Ábrahám, meghajolt a föld tulajdonosai, a hettiták előtt, és így szólt hozzájuk: Ha igazán azt akarjátok, hogy eltemessem halottamat, hallgassatok meg engem, és bírjátok rá Efrónt, Cóhar fiát, hogy adja nekem a makpélai barlangját, amely a szántóföldje végén van! Teljes értékéért adja el, hogy legyen sírhelynek való birtokom köztetek!”* (7-9. vers). Ábrahám tehát egy bizonyos területet szeretne megvásárolni, és arra kéri a többieket, győzzék meg Efrónt.

„Efrón is ott ült a hettiták között. Ez a hettita Efrón így szólt Ábrahámhoz a hettitáknak és mindazoknak a füle hallatára, akik a város kapujában összejöttek: Nem, Uram! Hallgass meg engem! Neked adom azt a szántóföldet a rajta levő barlanggal együtt. Népem fiainak a szeme láttára adom azt neked. Temesd el halottadat!” (10-11. vers). Nagylelkű ajánlatot kap tehát Ábrahám, ami jellemző volt abban a kultúrában. Más szóval tehát az volt az illendő, hogy ingyen felajánlják Ábrahámnak a földet, Ábrahám részéről azonban mélységes illetlenség lett volna elfogadni az ajánlatot! Abban az időben egyszerűen ez volt az üzletkötés módja: meghajoltak, majd mindenki füle hallatára azt mondták, hogy odaadják a földet ingyen is, de ha Ábrahám elfogadta volna az ajánlatot, elszabadult volna a pokol! *„Ábrahám meghajolt a föld tulajdonosai előtt, és így szólt Efrónhoz a föld tulajdonosainak a füle hallatára: Hallgass mégis rám! Megadom a szántóföld árát, fogadd el tőlem, azután oda temetem halottamat”* (12-13. vers). *„De Efrón így felelt Ábrahámnak: Hallgass rám, uram! Négyszáz ezüst sekelt ér ez a föld! Mit számít az közöttünk? Temesd csak el halottadat!”* (14-15. vers). 400 ezüst sekel jóval több volt, mint amennyit a föld valóban ért. De megint csak azt kell mondanom, hogy abban a kultúrában ez volt az üzletelés módja: először mindig egy rendkívül magas árat adnak meg. Azután kezdődik a licitálás – valaki magas árat kínál, erre te felajánlod, hogy annak negyven százalékáért vennéd meg, miközben tudod, hogy várhatóan a kiindulási ár 50-60 százalékáért a tiéd is lehet majd az áru. Olyan ez nekik, mint egy jó kis játék – ezért a kikiáltási ár mindig sokkal magasabb, mint az az ár, amiért aztán hajlandók is eladni a portékát. Ma egyébként ugyanezt tapasztalhatjuk a Közel-Keleten! Ha az ember nem kezd el alkudozni, az eladó csalódott. Mert nekik ez egy nagyszerű szórakozás – imádnak alkudozni! Egyszerűen ez is része a kultúrának. Ők tehát mondanak egy rendkívül magas árat, erre neked nemet kell mondanod, majd hátat kell fordítanod az eladónak, és úgy kell tenned, mintha már indulnál is tovább. Erre az eladó utánad kiált, hogy várj, mennyit adnál érte. Erre te azt mondod, 50 centet. Erre ő: „Te jó ég, 50 cent! Hát ez hallatlan!”. Erre te megint hátat fordítasz, és már indulnál is tovább, amikor újra utánad kiált, hogy gyere vissza! Majd így folytatja: „Ha én ezt neked 50 centért eladom, tönkremegyek. Nem engedhetem meg magamnak! A nagyapámé volt ez a vállalkozás, tőle örökölte az apám, majd pedig én

kaptam meg, de ha ezt most neked 50 centért eladom, bezárhatom a boltot! Ezért azt mondom: 65.” Olyan ez nekik, mint egy izgalmas játék, imádnak alkudozni!

Ábrahám is végigmegy az egyes lépéseken – nem fogadhatja el ingyen a földet, inkább fizetne érte. Erre a tulajdonos kijelenti, hogy a földet 400 sekelért adná el. És akkor hirtelen Ábrahám nem alkudozik tovább – szüksége van egy helyre, ahol halottját eltemetheti, így nem játszadozik tovább, kiméri a 400 sekel ezüstöt, és megveszi áron felül azt a bizonyos földet. Persze mindenki csalódott, mert Ábrahám nem ment bele az alkudozásba. Sára halála miatt azonban, ami kétségtelenül megviselhette őt, Ábrahám nem alkudozik, inkább kifizeti a magasabb árat, hogy eltemethesse Sárát. *„Ábrahám engedett Efrónnak, és kimért Ábrahám Efrónnak annyi ezüstöt, amennyit mondott a hettiták füle hallatára, a kereskedelmi forgalomban használt négyszáz ezüst sekelt. Így ment át Efrón makpélai szántóföldje, amely Mamréval szemben van, a szántóföld egész határán köröskörül Ábrahám birtokába, a hettitáknak és mindazoknak a szeme láttára, akik a város kapujában összejöttek. Azután eltemette Ábrahám a feleségét, Sárát a makpélai szántóföld barlangjában, Mamréval szemben. Ez ma Hebrón, Kánaán földjén. Így került Ábrahám birtokába sírhelyül a hettitáknak ez a szántóföldje a rajta levő barlanggal együtt”* (16-20. vers). Van ezzel egy probléma. Az Apcsel 7. fejezetében István védőbeszédében, amikor végighalad Izráel történetén, megemlíti, hogy Józsefet és Jákóbot *„elhelyezték abban a sírban, amelyet Ábrahám ezüstpénzért vásárolt Emór fiaitól Sikemben”* (16. vers). Vagy István nem ismerte tehát jól a tényeket, vagy hibásan említette védőbeszédében, vagy a kéziratok másolói hibáztak ezen a ponton, vagy, ami valószínűleg a megoldás, hogy amit István állít, igaz. Ez azt jelentené, hogy Ábrahám vett egy földet Sikemben is, talán korábban, vagy épp később, Emór fiaitól, szintén sírhelynek – de ezt nem jegyezték fel az Igében. Ez alapján tehát Ábrahám két földet vásárolt, egyet Sikemben, ahová először érkezett, majd pedig egy másikat Hebrónban, a makpélai barlangot, ahová Sárát temette. Emiatt tehát senki ne adja fel hitét, hiszen erre is van egy egyszerű magyarázat! A következő alkalommal megnézzük, hogyan jön el Izsák menyasszonya – az egyik legszebb történet ez a Bibliában. A szolgáló messzi földre utazik, hogy menyasszonyt hozzon ura fiának. Mind a mai napig nyomon követhetjük a történet folytatását, ahogy a Szentlélek ebben napjainkban is készíti Isten fiának, Jézus Krisztusnak az ő menyasszonyát.